Vereniging van vrienden van het gemeentemuseum Helmond.

8 daagse vliegreis
naar
Moskou en St. Petersburg
9 t/m 16 mei 1996

In acht dagen ontvouwde zich voor ons de schoonheid van Ruslands hoofdstad en vroegere hoofdstad : het 850 jaar oude Moskou en het ruim 300 jarige Sint Petersburg.
Schoonheid in beelden, in bezienswaardigheden, in theater- en muziekuitvoeringen, te veel om in weinig woorden te vangen : indrukwekkend - groot - schitterend - soms : sprookjesachtig.
De nu volgende reisimpressies kunnen niet anders dan onvolledig zijn : mogelijk zijn ze als kapstokhaken waaraan ieder zijn eigen verhaal (bij) kan hangen.

donderdag 9 mei.

Vijf en veertig „museumvrienden" vertrekken onder aanvoering van organisator en reisleider de Heer v.d. Ca, vanaf de Ehadhallen aan de Engelseweg in Helmond om 07.35 u. per bus naar Schiphol.

De sfeer is vanaf het begin al prima, want velen kennen elkaar. De rit naar onze nationale luchthaven voert via de nieuwe brug bij Tiel. Jammer dat we aan de file niet kunnen ontkomen, maar om 09.50 u. bereiken we de incheckbalie. De vertrektijd van het Finnairtoestel is 11.30 u. In Göteborg, waar we een wachttijd hebben van 25 minuten, is het één uur later. Het vertrek naar Helsinki is om 14.30 u. plaatselijke tijd. In de Finse hoofdstad landen we om 15.40 u. Dan hebben we tot 19.30 u. de tijd om rond te wandelen op het vliegveld waar diverse winkels en vooral „hapjeszaken" van onze Hollandizie kunnen profiteren. Praten, lezen, puzzelen vullen de wachttijd tot we in één uur en 20 minuten naar Moskou kunnen vliegen. Bij aankomst om 22.15 u. worden we met een fleus vuurwerk begroet. De passencontrole neemt veel tijd in beslag. We moeten één voor één de revue passeren. Onze Russische gids, Wladimir Krucinin, brengt ons met chauffeur Victor naar Hotel Kosmos. Daar wordt onze reis ingezegend met 'n bekertje Russische champagne. Hierna is het voor iedereen bedtijd!

vrijdag 10 mei.

Het réveil is om 7.30 u waarna om 8.30 u. ons eerste ontbijt volgt op Russische bodem. Om 10.00 u begint ons bezoek aan Moskou pas echt : we stappen in een witte bus die ons naar

het Kremlin brengt. Om 10.30 u staan we aan de Moskwa, met zicht op het grote Kremlinpaleis en ontelbaar veel koepels. Via de Koetafjapoort komen we binnen de muren van het Kremlin. De rode bakstenen muur, gebouwd van 1485-1516, omgeeft een gebied van 28 ha. Deze stadsburcht, de hoog gelegen kern van de stad, omvat de residentie van de tsaar en de wereldlijke en kerkelijke instellingen. De wandeling o.l.v. Wladimir voert o.a. langs het arsenaal, en het (voormalige) presidium van de Opperste Sovjet, de kathedraal van Maria ten Hemelopneming, de kathedraal van de Annunciatie (die we bezoeken: prachtige fresco's, 'n vloer van jaspis, prachtige iconostase!), de aartsengelkathedraal, de klokkentoren van Iwan de Grote en de tsarenklok, met een gewicht van 200 ton de grootste klok ter wereld. Wat worden er veel foto's gemaakt en zelfs 'n videocamera ontbreekt niet in het gezelschap! Ook het imposante kanon „tsaar Poesjka", dat nog nooit geschoten heeft, zal wel in iedere reportage te vinden zijn!

Rond 12.30 u. brengt de bus ons naar het lunchadres, 't „artiesten-restaurant" in een zijstraat van de Arbatstraat op de zesde verdieping. De maaltijd smaakt goed, maar zoals Wladimir verteld had: „alles smaakt anders". Kraanwater is voor ons tabee, dus zijn we onderweg wel 'ns „waterdrager", als we 'n flesje mineraal aanschaffen!

Na de lunch volgt de stadsrondrit tot 16.45 u. Deze voert ons o.a. langs 't Ministerie van Buitenlandse Zaken, de zg: correspondentenbrug, het presidentenhotel, het Gorkipark. Opvallend is de in aanbouw zijnde kathedraal van de Verlosser, waarvan de uivormige koepel

is bedekt met goud (45 kg. aangebracht op koperplaat en bestrooid met diamantpoeder om de goudglans te bewaren.) We zien de Moskouse barokstijl aan de Komsomolskyprospekt. Ook de Moskouse universiteitsgebouwen laten een imposante indruk na.
Een kwartiertje (14.45u - 15.00u.) wordt besteed aan een klein kerkje met groene daken (de Drie-eenheidskerk) dat alleen op za. en zo open is, maar omdat er een trouwplechtigheid was, zagen we het interieur èn de bruiloftsgangers met bruid en bruidegom (buiten). Bij het panoramapunt - op de achtergrond het Witte Huis - werden weer heel wat foto's gemaakt, van 't bruidspaar èn 't kerkje!
Ook maakten we kennis met de Moskouse metro, die uit 1933 dateert en - naar men zegt - de mooiste ondergrondse ter wereld is. Het eerste traject was 11 km lang. Er zijn 126 stations en per dag reizen er 8 miljoen mensen in. Met Wladimir maken we gezamenlijk vier ritten. Het oudste station heeft beeldengroepen met een revolutionair karakter, een ander heeft mozaïeken op 't plafond, 'n volgende heeft veel grijs marmer. De metro is mooi, snel en vooral schoon maar de steile roltrappen zijn niet voor angstharen!
Om 17.15u. wacht ons diner in de eetzaal. Om 18.30u. brengt de bus ons naar het Bolsjoitheater waar ons een prachtige voorstelling geboden wordt: „De getemde feeks", naar 'n comedie van Shakespeare: een ballet van Scarlatti. Zouden we allemaal de hele tijd (19.00u - 21.30u) de ogen open hebben kunnen houden? Met een veelheid aan indrukken gaan we terug naar ons hotel.

zaterdag 11 mei

De weergoden zijn ons zeer gunstig gezind, de zon laat zich weer zien en de paraplu hoeft geen dienst te doen als we na ons ontbijt om 8.30 u. weer naar de stad "rijden. De nieuwe chauffeur – óók 'n Wladimir – brengt ons naar het Rode Plein, dat ook deze dag, de derde van de nationale feestdagen (ter herdenking van de 2e vaderlandse oorlog = 2e wereldoorlog) „leeg" is. Langs de dranghekken lopen we naar het reusachtige warenhuis Goem dat 252 m. lang en 88 m. breed is. Het bestaat uit drie met glas overdekte lengtepassages en is gebouwd in oudrussische bouwstijl (1888-1894). Even kunnen we onze blik laten glijden over galerijen en bruggen in Rusland's grootste warenhuis. Dan zien we de „mooiste van alle Russische kerken": de Basiliuskathedraal (1559), gebouwd na de overwinning van de Russische legers op de Mongolen en Tataren. Negen kapellen zijn bekroond met een imposante, uivormige koepel. Alle kapels zijn verschillend in vorm en kleur: een echte sprookjeskerk!

Daarna bezoeken we het Poesjkinmuseum, gebouwd tussen 1898 en 1912 in klassieke bouwstijl met ionische zuilen. Het is het museum van de niet-Russische kunst. Meesterwerken uit de Italiaanse, Franse en Hollandse school behoren tot de bijna 3000 schilderijen die tot de vaste collectie gerekend worden.

De lunch vindt plaats op hetzelfde adres als gisteren en het is al 14.50 u. als we naar het Novodjevitsji-complex rijden. Binnen

de kloostervesting, een centrum van geestelijk leven en tegelijk bedoeld om de aanvallen van vijandige horden af te slaan, bevinden zich verschillende kerk- en kloostergebouwen. en een enorme begraafplaats waar kunstenaars, schrijvers en politici begraven liggen. We zien o.a. het graf van Molotov, Chroesjtsjov, Gromiko, Tsjechov en Gogol. Het „Nieuwe Maagdenklooster," (15de - 17de eeuw) een voormalig nonnenklooster, (= Novodjevitsji klooster) heeft nog aardig wat restauratie nodig!

Om 17.15 u. gaan we terug naar het hotel, waarna om 17.30 u het diner ons wacht. 's Avonds gaan we met 23 personen naar de concertzaal van het Moskouse conservatorium, waar Alexander Vakoulsky, velen van ons bekend!, de dirigent is van een orkest dat die avond Schumann op het programma heeft staan. Uitgevoerd worden / een pianoconcert[2], / de ouverture Manfred[1] en tot slot de „Rijnsymfonie". Rond kwart vóór tien zijn we weer terug in ons hotel. Ogen en oren zijn - na zoveel indrukken - echt aan rust toe!

zondag 12 mei

Uitslapen is er niet bij vandaag! Opstaan om 07.30 u. Ontbijt om 08.30 u. Na 't ontbijt koffer pakken en op kamer 1817 zetten. Om 10.00 u. vertrekken we naar het Tretjakov museum dat we tussen 11.00 u - 13.00 u. bezoeken. Dit museum - de tegenhanger

van het Poesjkinmuseum - is gewijd aan de Russische kunst.
De Tretjakovgalerij is ontworpen door Vitali Vasnetsov in oud Russische stijl, met spitse dakjes en op volkskunst gebaseerde ornamenten. Weer 'n sprookjesachtige gevel, met daarachter de grootste schilderijen-verzameling van Rusland. Pjotr Tretjakov, een rijke Moskouse koopman, heeft samen met zijn broer Sergej, zijn ideaal van een kunstverzameling verwezenlijkt. Begonnen in mei 1856 met twee schilderijen, kochten ze rond 1870 het werk van de z.g. Vereniging van Mobiele Tentoonstellingen (Schilders verkochten niet alleen een esthetisch, maar ook een sociaal gevoel)
In 1890 gaf Pjotr Tretjakov. hun hele kunstbezit aan de stad Moskou. De restauratie van het gebouw heeft 10 jaar geduurd.
De belangrijkste elementen uit de verzameling zijn:
1. de ikonen. (de Vladimirskaja o.a. en de krievuldigheid van Andrej Roelfjov)
2. de naturalisten en realisten uit de vorige eeuw:
(werken, waaronder portretten, van o.a. Ilja Repin, Anton Rosenko, Vasili, Troponin, Pavel Fedotov, Natalia Gontcharova)

Bij de indrukwekkende ikonen onderscheiden we drie typen:
a) de oranta
b) de eliousa
c) de hodigitria

De lunch (13.00u - 15.00u.) heeft als voorgerecht vis; vervolgens proeven we borsjksj (bietensoep met vlees, groenten en kruiden) het hoofdgerecht bestaat uit gekookte (gepocheerde) vis, puree en erwtjes)
Via de Arbatstraat, de voetgangerszone van Moskou, lopen we de

weg terug naar de bus. Onderweg zien we de „ Kunst op straat " expositie, een „ hangbrug " over de Moskwa en 'n standbeeld van Lenin.

Van 15.15u – 16.15u. wandelen we langs de Moskwa en de kunst met 'n kleine K. Tijdens de rit, terug naar hotel Kosmos, zien we 'n groente en fruitmarkt met vlees en vis. Ons reukorgaan krijgt het hier te verduren!

Terug in 't hotel kreeg het avondeten 'n schnitzel met rijst.

Om 19.15u. brengt de bus ons naar de Barbarakerk, vlakbij de Basiliuskathedraal. Daar beleven we een a capella uitvoering van „ the Moscow ensemble of soloists " = Zlatoust, o.l.v. de jonge dirigent Michael Borodianski. De tien koorleden (6 heren- 4 dames) brengen een indrukwekkend programma van geestelijke en profane muziek. (20.00u - 21.30u) Buiten gekomen hebben we uitzicht op de Basiliuskathedraal en het Rode plein.

De feestelijke sfeer wordt verstoord door de gezondheidsproblemen van een van de deelnemers. Mevrouw Y. b. mag de reis niet voortzetten en moet naar het ziekenhuis. De Heer v.d. Ola begeleidt haar en gaat niet met ons mee naar St. Petersburg.

Wladimir brengt ons naar het station, naar de Rode Pijl Express die ons om 23.59u. 700 km verder zal brengen, naar de stad van tsaar Peter de Grote. Eén wagon bestaat uit 9 compartimenten à 4 personen. De reis per trein is gedenkwaardig door de geringe ruimte per persoon, de onhandelbare koffers, de gezellige sfeer (wat werd er gelachen!!) en de heerlijke thee die we voor

één dollar per glas konden bemachtigen. Het gedender houdt sommigen uit de slaap, zodat we weten dat de trein onderweg vier keer stopt. 's Morgens, om goed half negen, komen we aan in St. Petersburg.

maandag 13 mei

De bus brengt ons naar het Pulkovskajahotel, ons mooie onderkomen in de stad van tsaar Peter. Onderweg zien we de Nevski Prospekt, de bijna 5 km lange hoofdstraat van de stad. Nadat ieder zijn kamer bezichtigd en in gebruik genomen heeft, is er een brunch van 11.00 u - 12.00 u. Dan volgt een stadsrondrit. We passeren het monument van de blokkade van St. Petersburg. In de oorlog zijn 1,5 miljoen Petersburgers door de Duitsers uitgehongerd, tijdens het 900 dagen durende beleg van de stad. (De mensen hadden per dag slechts 125 gram brood!) Aan de kust van de Baltische Zee woonden in de vroege Middeleeuwen hier de Scandinaven en Zweden. Het was hier vroeger een moerassig gebied en het klimaat was ongezond. In 1703 werd het eerste huisje gebouwd en in 1725 stonden er al paleizen. Aan de rand van de stad ligt de Moskouse Poort, 'n triomfboog, die dateert van het einde van de 18e eeuw. St. Petersburg heeft 7 miljoen inwoners. (Moskou 13,5 miljoen) Het Russisch is het algemeen beschaafd en er zijn geen dialecten.
Klassicistische gebouwen hebben vaak de kleur geel, terwijl ge-

bouwen uit de Barok soms blauw of groen geschilderd zijn en ook wel rood.
We passeren de Aniksjkovbrug, herkenbaar aan de vier beeldhouwwerken op de verhogingen op de hoeken. Ze stellen de achtereenvolgende fasen voor van het temmen van een wild paard. We rijden door de Newski Prospekt, langs de Goem van St. Petersburg, de Rode toren, het voormalig stadhuis, de Kazankathedraal, de Admiraliteit, het Groene paleis.
Behalve de rivier de Newa, passeren we ook de Mojka, kaden met grachtenhuizen en we zien de (vijf) gebouwen van het Winterpaleis van de tsaar, ofwel de Hermitage. We stappen uit om de twee roodkleurige rostrazuilen, die dienst deden als vuurtoren, van nabij te zien. Vanaf dat punt van de delta van de Newa zien we het Hazeneiland liggen, waarop zich de Petrus en Paulusvesting bevindt. In de omgeving bevinden zich ook de Beurs en pakhuizen.
Verder rijdend passeren we de universiteit van St. Petersburg en zien in de verte de Kirovbrug liggen, een brug met ophaaldelen ('s nachts vanaf 02.00u - 04.40u. in de zomer.)
Standbeelden is de stad ook heel wat rijk: we zien tsaar Peter de Grote en Nicolaas I, een vorst uit het huis Romanov; het mooiste monument van Leningrad is „de bronzen ruiter" (tsaar Peter op een reusachtige granieten golf op een steigerend paard.) Op een groot plein, het Isaakplein, staat de St. Isaakskathedraal, gebouwd door de Fransman Auguste de Montferrand.

De bouw ervan duurde meer dan 40 jaar. We rijden langs het Tsaar Peter huisje (1703) en stappen weer uit bij de pantserkruiser Aurora, een geschikte locatie voor het maken van foto's.
We bezoeken de Peter en Paulvesting (1703-1740) op het Hazeneiland, die het noorden van Rusland tegen aanvallen van Zweden moest beschermen. Een allee met hoge oude bomen leidt rechtstreeks tot de Petrus en Paulus kathedraal (vroeg-Barok: werk van Trezzini: 1712-1733) We bezoeken deze en zien vervolgens het Botenhuis en de Munt. Het Troebetskojbastion diende sinds 1718 als politieke gevangenis.
Van 15.30u - 16.30u. maken we een rondvaart op de Neva. Op de terugweg naar 't hotel (± 17.00u - 17.15u) bekijken we de St. Nicolaaskerk, een Russische Barokkerk, die een beneden- en een bovenkerk heeft. Deze laatste is als privékerk bedoeld en is alleen open tijdens de feestdagen. St. Nicolaas is o.a. de beschermheilige van de marine.
Onvermeld is nog gebleven het Hollandse grachtenstelsel dat Tsaar Peter de Grote heeft laten aanleggen. n.a.v. een reis naar Amsterdam (1697/1698) Water neemt in de stad een dominante plaats in. Ook daarom is St Petersburg „ een venster op het Westen!"

dinsdag 14 mei

Na het ontbijt vertrekken we om 09.30u. per bus naar de Hermitage,

het Winterpaleis van de tsaar, dat om 10.30 u opengaat. Het entreegeld bedraagt voor Russen 5 000 roebel, voor ons, buitenlanders, 40.000 roebel!

De „Hermitage" (= „kluizenaarshut", waar Catharina de Grote zich graag terugtrok) is voor veel toeristen het hoogtepunt van de reis. Het paleis werd in 1754 gebouwd door de Italiaanse architect Bartolomeo Rastrelli en is later door andere architecten uitgebreid (o.a. 1769 : Vallin de la Mothe) omdat de kunstschatten van de tsaren extra ruimte vroegen. De monumentale trappen en de vele (schijn)ramen zullen bij iedereen in het geheugen zijn achtergebleven, evenals het slechts geringe aantal zalen dat we konden bezoeken. Dat waren : 1) de Russische ikonen - van de 12e - 14e eeuw - en de 2) Franse Meesters : de impressionisten Monet, Degas, Gauguin etc. 3) de Hollandse Meesters. We ontmoeten werken van Rembrandt en Rubens. We vergapen ons dan bepaalde objecten in de paradezalen (b.v. een grote klok im Empirestijl!) Veel te snel is het 13.00 u., tijd om op de lunch af te gaan. Die vond plaats in hotel Moskwa (14.15 u - 15.15 u) En na o.a witte bonen in tomatensaus geproefd te hebben, reden we door de Nevski Prospekt, de 4,5 km lange hoofdstraat van St. Petersburg. We komen langs het Alexander Nevski - klooster, dat de naam draagt van een 13e eeuwse heilige († 1263), een Russisch veldheer en staatsman die o.a. de Bulgaren bevrijdde van het Turkse juk. Ook zien we het Stroganovpaleis, gebouwd tussen 1753-1760 door Rastrelli. Sergej Stroganov, de zeer rijke bouwheer, verbond zijn naam

aan een paleis dat door ons niet te bezichtigen was, omdat er diverse diensten van het stadsbestuur in zijn ondergebracht. Diverse kerken passeren we, o.a. de kathedraal van de Moeder Gods van Kazan. We bezoeken de St. Isaak-kathedraal (15.30 u - 16.15 u) Auguste de Montferrand ontwierp de kerk in 1818. De bouw van de kerk duurde 40 jaar en doet sinds 1931 dienst als museum. In een klassicistisch gebouw van een geweldige architectonische vormgeving komen talrijke schilderijen, mozaïeken en halfedelstenen op ons af. (o.a. malachiet, lapis lazuli, porfier) Een glas-in-lood raam, voorstellend de Verrezen Christus, is een opvallende uitbronddering in een Russisch-Orthodoxe kerk. (24.000 boomstammen werden in de drassige bodem geheid om een stabiel fundament voor de 111,5 x 97,6 m grote kathedraal te krijgen!)
Na dit bezoek keren we terug naar ons hotel waar we dineren met „ wodka vooraf ". Op 't menu prijkt een stevige maaltijdsoep, gevolgd door een „ kompos-achtig " hapje, voor ons naamloze gerechten! Velen maken een avondwandeling in de omgeving van het hotel (Het Plein van de Overwinning met het prachtige monument opgericht voor de helden die Leningrad verdedigden in de oorlog)

woensdag 15 mei

Vandaag hebben we een „ buiten dag "! Na 't ontbijt, om 09.15 u gaan we naar Poesjkin, de elite (buiten) wijk van St. Petersburg, op

30 km van de grote stad gelegen. Het was vroeger het zomer-verblijf van de tsaren. De eerste spoorlijn liep tussen St Petersburg en Poesjkin. Uit veiligheidsoverwegingen wilde de tsaar dat het spoor 10 cm breder was dan in W. Europa.
Een fanfare van bijzondere samenstelling speelde als welkom het Wilhelmus. Het regent gelukkig niet meer wanneer we het Catharinapaleis met z'n turquoise façade, witte zuilen en vergulde helmen en koepels aan de buitenzijde gaan bekijken. Het barokpaleis, in 1717 door Braunstein gebouwd en later door B. Rastrelli verbouwd, ziet er feestelijk uit, maar het is - volgens Wladimir - nog niet volledig gerestaureerd. Daarom blijft het bij de buitenkant en de tuinen. Ook de neringdoenden die o.a. vele beschilderde doosjes en matrjosjka's - de beroemde poppen in de pop.- aanbieden, hebben veel bekijks.
De volgende bezienswaardigheid is Pavlovsk (Paulstad of parkstad) Het ligt 6 km verderop en Wladimir verzorgt de rondleiding in de plattelandsresidentie van Paul I, waarvan de bouw in 1777 was begonnen. In 1801 werd het buitenverblijf van de weduwe van tsaar Paul I : Maria Fédorovna. Van 10.35u - 12.00u. gaan wij langs de pracht en praal van de vormalige bewoners. (een gedekte tafel zonder bestek, de schilderijengalerij etc.) Van 12.00u - 13.00u. gebruiken we de lunch in het restaurant dat een Hollandse exploitant heeft. Daarna gaan we terug naar St. Petersburg voor de laatste middag op Russische bodem. Onderweg passeren we verschillende datsja's, houten huizen die permanent bewoond worden of als zomerhuis

dienst doen. Van 14.00u - 16.30u hebben we min of meer vrijaf om te winkelen op de Nevski Prospekt. Het begint te regenen als we langs de Opstandings of Verrijzeniskerk lopen die ook in Oud-Russische stijl is gebouwd. De kerk heet ook wel „Verlosserskerk op het Bloed" en doet denken aan de Basiliuskathedraal in Moskou. Alleen is deze kerk veel jonger (1883-1907). De bus brengt ons - in de regen - terug naar het hotel, want het diner is aan de vroege kant (17.15 u). 's Avonds begint om 19.00u. in het Mariinskitheater de opera „Pique Dame" van Tsjaikovski. In het prachtige theater zien we een schitterende, maar langdurige voorstelling die onvergetelijke indrukken heeft achtergelaten. De volgende morgen wordt de terugreis aanvaard. De wekker loopt af om 7.30u!

donderdag 16 mei

En na het ontbijt van 8.30u komt snel het einde van onze reis. Alle „museumvrienden" verzamelen zich om 10.00u in de hal, om een kwartier later naar het vliegveld Poelkovo te worden gebracht. Na controle van bagage en paspoort bestaat de mogelijkheid ons te ontdoen van "de roebels die resten. In de duty-free shop is het voor sommigen „kijken, kijken, niet kopen". Het toestel van Finnair vertrekt om 12.35 u. naar Helsinki, waar 't weer 'n uur vroeger wordt. De vier uurige wachttijd wordt doorgebracht als gebruikelijk. Om 18.00u landen we op Schiphol, vanwaar we om 18.45 u met een bus

van onze eigen EHAD weer huiswaarts rijden. Precies om 20.30 u zijn we weer in Helmond.
Boordevol indrukken (en te maken afdrukken) nemen wij afscheid van elkaar en van onze voortreffelijke reisleider die wij hartelijk danken voor alle facetten van zijn niet eenvoudige taak.
Het was ons een groot genoegen!

Helmond, juli 1996
Antoinette M. E. van Well.